

Taller didàctic
per a escolars

Sanleón. Retrospectiva 1990-2021

Dades d'interés

De l'1 de març al 5 de juny del 2022.

Dilluns: activitat en línia.

De dimarts a divendres: visita + taller creatiu.

Dues sessions al dia: 10 h i 11.30 h

Un grup per sessió.

Dirigit a: últim curs d'infantil, primària, secundària i batxiller.

Grups bombolla subdividits en dos grups atesos cadascun per una educadora que s'encarregarà de mantindre les condicions de seguretat corresponents a cada moment de la visita. Serà obligatori l'ús de mascareta i aplicació de gel hidroalcohòlic, previ a l'accés a sala.

Lloc de realització:

Fundació Bancaixa
Plaça Tetuan, 23. València.

Reserves i informació:

talleresescolares@fundacionbancaja.es
695 591 428

TALLERS DIDÀCTICS
L'educació de l'art

José Sanleón ha mantingut al llarg de tota la seua trajectòria un intens impuls creatiu transmetent una reivindicació de la dimensió energètica i territorial de l'art. L'imaginari de l'artista valencià pot analitzar-se en contrast amb l'herència pictòrica de l'informalisme, especialment amb uns certs desenvolupaments de Tàpies, i l'expressionisme abstracte que es van convertir en formes gairebé hegemòniques de la pintura en el segle XX.

La seua obra es pot relacionar amb les estètiques de la retracció, però la seua concepció de l'art remet també al *action painting*, especialment a la seua escala envolupant i la seua dramàtica procesualitat. El determinant en la seua producció intensiva no són només els ritmes, el vigor i la vitalitat, sinó la gravetat. Més enllà de l'informalisme i del reduccionisme del *minimal*, l'artista combina sempre entusiasme i quietud, i en les seues obres batega el vigor creatiu i la reflexió estètica.

Sanleón introdueix en els seus quadres allò fotogràfic per mitjà de les serigrafies sobre lona. Són imatges que al·ludeixen al territori personal: autoretrats, fotografies de la seua dona i fills, o d'una ciutat que ha recorregut.

L'exposició ofereix un recorregut per més de 30 anys de la trajectòria de José Sanleón la qual és la retrospectiva més extensa de l'artista valencià realitzada fins avui. Revela la capacitat de Sanleón per a situar la seua obra en un territori abstracte i, alhora, figuratiu, deixant enrere de manera conscient la recurrent oposició entre abstracció i figuració. Les seues tres dècades de producció artística s'estructuren a través de sèries temàtiques com *El esclavo*, *Laberinto*, *Manhattan*, *Imagen compuesta*, *Paisajes*, *Domus Dei*, *Seu*, *Devesa*, que l'artista ha iniciat i desenvolupat en diferents moments de la seua carrera.

Metodologia

No directiva, basada en el respecte i el no enjudiciament. La nostra forma de comunicar-nos amb l'alumnat és amable i distesa per a provocar una predisposició al diàleg.

Dinàmiques que parteixen de **l'observació i el descobriment**, de manera que permeten extraure reflexions que puguen ser portades a la pràctica. Amb l'ambient adequat, es fomentarà la **motivació i la curiositat**. La curiositat ha de perdurar després de l'activitat pel que es promourà que siga el propi alumne el que cerque la solució més enllà del museu, a través de la reflexió i la cerca d'informació.

Activitats desenvolupades en grup que permeten a cada individu exercir dinàmiques i estratègies de socialització pròpies del **treball en equip**.

Una metodologia **integradora**. Tots els conceptes extrets de l'exposició i de les activitats plantejades són connectats amb coneixements propis del currículum escolar, emmarcats dins d'una de les competències bàsiques redactades pel Ministeri d'Educació, Cultura i Esport:

“Consciència i expressions culturals. La competència en consciència i expressió cultural implica conèixer, comprendre, apreciar i valorar amb esperit crític, amb una actitud oberta i respectuosa, les diferents manifestacions

culturals i artístiques, utilitzar-les com a font d'enriquiment i gaudi personal i considerar-les com a part de la riquesa i patrimoni dels pobles. Així, la competència per a la consciència i expressió cultural requereix de coneixements que permeten accedir a les distintes manifestacions sobre l'herència cultural (patrimoni cultural, històric-artístic, literari, filosòfic, tecnològic, mediambiental, etcètera) a escala local, nacional i europea i el seu lloc al món. Comprèn la concreció de la cultura en diferents autors i obres, com també en diferents gèneres i estils, tant de les belles art (música, pintura, escultura, arquitectura, cinema literatura, fotografia, teatre i dansa) com d'altres manifestacions artístico-culturals de la vida quotidiana (habitatge, vestit, gastronomia, arts aplicades, folklore, festes...)”

Ordre ECD/65/2015, de 21 de gener, per la que es descriuen les relacions entre les competències, els continguts i els criteris d'avaluació de l'educació primària, l'educació secundària obligatòria i el batxillerat.

Una visita dialogada per a formar espectadors crítics en art i cultura.

Duració: 45 minuts.

Una visita per l'exposició permetrà conèixer a l'artista i la seua obra.

Realitzarem un recorregut dialogat per l'exposició que integra un centenar de peces de col·leccions públiques i privades, mostrant el transitar lliure de Sanleón per diverses tècniques artístiques com la pintura, l'escultura, el dibuix, la fotografia i el *collage*, així com el recurs de materials diversos en el seu procés creatiu, des del llenç a la lona, el ferro, l'alumini, la fusta o el paper. Ens endinsarem en les tècniques de l'informalisme i l'expressionisme abstracte contextualitzant els seus orígens.

Creació d'un llibre d'artista. Seguint la sèrie de Sanleón denominada *imagen compuesta* que pren el tríptic com a suport, l'alumnat treballarà en la mateixa sala amb un llibre d'artista en format acordió que podrà emportar-se a casa. Seguint la tècnica del *collage* s'utilitzaran fragments de materials reciclats emulant la gran diversitat que l'artista utilitza: trossos de lona, traus, mapes, etc.

Apostem per la sostenibilitat en l'art pel que hem reutilitzat materials procedents d'altres activitats als quals els hem donat un nou ús.

Aquest llibre d'artista li permetrà a l'alumnat expressar i experimentar a partir de les idees o dels pensaments sorgits des de l'observació de l'exposició.

Sèrie de dibuixos *Imagen compuesta*, 1999-2001
Collage i tècnica mixta sobre paper, 40 x 80 cm

Una activitat participativa on exercitar el pensament abstracte.

Duració: 45 minuts.

Prendrem com a referència la serie *Laberintos*.

La construcció i resolució de laberints confereix una gran quantitat de competències, habilitats i actituds com per exemple la paciència. Resulta un joc perfecte per a endinsar-se en el pensament abstracte. A més, en permetre trobar la solució de manera autònoma confereix seguretat i perseverança per a aconseguir l'objectiu.

Desenvolupament per a infantil, primer i segon cicle de primària: aquesta activitat es pretén interioritzar a través del cos el concepte i mètode de resolució d'un laberint. Els participants es trobaran un laberint realitzat amb cinta adhesiva a terra. Hauran de col·locar llistons de fusta seguint el camí marcat per la cinta per a construir una instal·lació laberíntica. En acabar disposaran d'unes pissarres per a continuar creant de manera conjunta laberints a través del dibuix.

Desenvolupament per a tercer cicle de primària, secundària i batxiller: construcció de dos tipus de laberints amb materials diferents depenent de la tipologia. Una vegada construïts haurà de ser l'altre equip el que el resolga.

Laberint unicursal. És aquell en el qual només existeix un camí encara que pot ser complex. Es construirà utilitzant fil o corda sobre la terra.

Laberint multicursal. Aquell que té diversos camins. Per a la seua construcció s'utilitzarà guix sobre pissarra de fons negre i llistons de fusta sobre terra.

Laberinto II, 1991
Tècnica mixta sobre tela, 200 x 200 cm

Propostes d'activitats a realitzar a l'aula.

Laboratori d'experimentació. *Action Painting*.

Materials: arena, pedres, teixits, pintura, raspalls, graneres, draps, paper continu, cartons.

Preparació prèvia per part del professorat: folrar la terra amb paper continu o cartons. Disposar els materials sense donar explicacions. Posar música canviant d'estil, ritme i velocitat.

Proposar a l'alumnat experimentar amb els materials. Intentar no donar explicacions del que es pot fer per a permetre que siga l'alumnat qui descobreisca l'acció a través dels sentits.

Treballar el llibre d'artista (realitzar després de la visita a l'exposició).

Materials: Cartó gruixut, cola, cinta decorativa, retoladors, materials reciclats.

Proposem continuar ampliant el llibre d'artista superposant diverses capes de materials reciclats tal com hem vist en l'exposició.

Creació de tapes: tallar dos trossos de cartó gruixut de la mateixa grandària que les pàgines del llibre d'artista però donant un centímetre mínim a cada costat de manera que sobreisca i cobreisca les pàgines. Decorar les tapes i pegar cada tros a la primera i última pàgina del llibre. Tallar dues tires de cinta de la mateixa grandària que cada tapa però donant-li 20 centímetres més. Pegar cadascuna de les tires de la cinta de manera que vaja pel centre de les tapes i sobreisca 10 centímetres per cada costat. Aquests centímetres serviran per a lligar el llibre i tancar-lo.

